

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Moșincă
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cio,
Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889
ISSN-L 2734 -6889

Bătălia pentru Oradea în cadrul Operațiunii Debrețin

Colonel (r) ing. Dan Nicolae Poinar¹

A patra zi a bătăliei, Luni, 9 octombrie 1944

Starea vremii: senin, perioadele înnorate alternează cu perioadele de cer deschis, averse locale, 20 grade Celsius, drumurile sunt circulabile.

În dimineața zilei de 9 octombrie, generalul locotenent Pliev primise deja un ordin pentru operațiuni suplimentare, dar acesta a fost modificat repede de către STAVKA (Marele Cartier General al Armatei Sovietice). I s-au acordat doar trei ore și jumătate pentru a organiza un alt atac și pentru a regrupa trupele. Punerea în aplicare a fost mult îngreunată de faptul că forțele grupului mecanizat de cavalerie se aflau în luptă iar Corpul 49 Infanterie (pușcași), căruia îi fusese ordonat să le înlocuiască, nu sosise încă. Corpul 27 Infanterie al Armatei 53 a continuat să avanseze spre nord-vest. Nu avea însă cui să predea așezările ocupate. Cu toate acestea, al patrulea corp de cavalerie de gardă a început să își îndeplinească noua sarcină la 9 dimineața, pe 9 octombrie.

Potrivit unor surse, în jurul datei de 9 octombrie, mareșalul Malinovsky i-a cerut întăriri mareșalului Timosenko, care era reticent să trimită șase regimente de artilerie autopropulsate. Presupunând că acestea provin probabil din rezerva STAVKA, putem presupune pe bună dreptate că stocul lor era mai mult sau mai puțin complet. Un regiment de artilerie autopropulsată sovietic era format din 20 de tunuri autopropulsate și un tanc de comandă (21 blindate în total). Cu siguranță, nu supraestimăm numărul blindatelor trimise ca întăriri Frontului 2 Ucrainian atunci când estimăm un total de 100 blindate primite în cele șase regimente.

Punctul de comanda al Armatei a 3-a Maghiare se afla în Kecskemét în acea zi. La ora 9 pe aripa dreaptă a armatei, sovieticii s-au apropiat de Subotica cu coloane blindate. Capetele de pod de la Magyarkanizsa și Martonos au fost și mai mult consolidate. Urmărirea Diviziei de Blindate SS, care s-a retras către capul de pod din Szeged, a continuat după ce s-a întunecat, dar germanii au respins toate atacurile sovieticilor. Cea mai mare parte a diviziei blindate SS a trecut Tisa la Szeged, iar apoi capul podului a fost demolat și podul a fost aruncat în aer. O parte a diviziei a lansat un atac la nord de Szeged și a curățat malul vestic al Tisei de forțele sovietice mai mici infiltrate până la sud de Mindszent. Regimentul 8 de Grenadieri Blindat SS al diviziei s-a oprit în jurul amiezii la Szentes iar după-amiază a

¹ Președintele Asociației Naționale Cultule Eroilor „Regina Maria”- Filiala Oradea. traducere din documentele de luptă germane și maghiare și scurte comentarii

oprit sovieticii să avanseze cu forțe de nivel batalion în direcția Kiskunfélegyhaza și Kistelek pe aliniamentul nord-vest-nord-est Pálmonostor - Mindszent. Germanii au lansat un atac împotriva capului de pod sovietic dinspre de est și nord-est Kiskunfélegyháza împreună cu Divizia 1 Blindată Maghiara și Divizia 1 Husari. Capul de pod maghiar din Algyő trebuia predat la ora 9. Podul de acolo a fost aruncat în aer. În cartierul Szentés, sovieticii construiseră deja noaptea poduri de pontoane pe Tisa. Unitățile sovietice avansate, deocamdată fără sprijin de tancuri, se luptau deja pentru ocuparea localității Csongrád și, în curând, au ocupat orașul.

Divizia a 23-a Rezervă Maghiara a ocupat poziții de apărare între Szeged și Mindszent, iar Divizia 8 de Rezervă între Mindszent și Szolnok, pe malul vestic al Tisei. În timpul zilei, la sud de Szolnok, trupele sovietice au traversat Tisa, luptând deja în districtele Jászkarajenő și Tószeg. Resturile Diviziei 20 Infanterie ale Armatei au fost adunate în districtul Szolnok. Pentru a proteja capul de pod din Szolnok, de la orele diminetii, au fost destinate următoarele forțe și mijloace: 400 de soldați ai Diviziei a 20-a Infanterie, două tunuri calibru 150 mm, 20 de tunuri antiaeriene de 88 mm, șapte tunuri antiaeriene de 37 mm, 35 de tunuri antiaeriene de 20 mm, 100 de soldați antiaerieni germani cu misiune de infanterie, Au fost deasemenea și 90 de pionieri și, pentru o scurtă perioadă de timp, două batalioane de marș germane care au fost reținute în oraș. Comandantul grupului de luptă de la Szolnok a fost colonelul Csatkay, dar comanda a fost preluată curând de generalul de blindate Kleemann. Capul de pod nu fusese încă atacat de sovieto-români.

În zorii zilei, ultimele elemente ale Corpului III Blindate, ultimele elemente ale grupului de luptă blindat al Diviziei a 13-a Blindate au părăsit de asemenea Kisújszállás și au mărșăluit prin Kunhegyes până la Kunmadaras, unde a fost instalat și punctul de comanda al diviziei.

Până la ora 9 în raionul Oradea, activitățile de luptă ale trupelor sovieto-române se intensificaseră semnificativ. Între Leș și Sânmartin, un foc intens de artilerie și aruncătoare de grenade a acoperit regrouparea trupelor pe principala linie de rezistență ungaro-germană. Atacurile cu scop de recunoaștere au fost respinse de Batalionul 57 Vânători de Frontieră și Compania a 2-a din Batalionul 36 Infanterie Soldații români capturați „îi înjură pe ruși cu disperare”.

Colonelul Jenő Tömöry a aflat doar în timpul zilei că Regimentul 128 Grenadier - Blindat a fost înlocuit de forțele Diviziei 76 Infanterie. După-amiază, s-a primit un raport potrivit căruia populația maghiară din Tileagd a numărat 60 de tancuri sovietice. Acestea făceau parte din grupul blindat al grupului de cavalerie „Gorskov” regroupat în partea de sud-est a Oradiei. În amurg, bateriile sovieto-române au deschis din nou focul.

Alte atacuri minore au fost lansate în sectoarele Companiei a 2-a din Batalionul 36 Infanterie, Batalionului 57 Vânători de Frontieră, Batalionului 2 Infanterie Moto și Batalionului 53 de Vânători de Frontieră. La Cihei și Băile 1 Mai (Băile Episcopului) au avut loc rușii ale liniei frontului nesemnificative care au fost respinse de către trupele maghiare. Artileria germano-ungară a provocat pierderi semnificative atacatorilor cu focul său bine condus. În aceeași zi, Regimentul 230 Pușcași din Divizia 76 Infanterie germană și-a ocupat pozițiile pe aripa dreaptă a Regimentului 178 Grenadier, la vest de Oradea. La vest, Regimentul German de Pușcași a făcut legătura cu Divizia 23 Blindate care lupta la Komádi. Condițiile forțelor care apără Oradea sub comanda Corpului LXXII par destul de încurcate la prima vedere. Și anume, Regimentul 178 de grenadier al Diviziei 76 Infanterie germane subordonate corpului era subordonat Diviziei 12 Rezervă, în timp ce însăși divizia maghiară, împreună cu rămășițele Diviziei 4 Completare era subordonată Diviziei 76 Infanterie. Mai simplu spus, Divizia 76 Infanterie comanda și trupele maghiare, în timp ce în teorie nu putea da ordine propriului său regiment, 178 Grenadier, decât prin intermediul forțelor maghiare. Apărarea nemijlocită a Oradiei a fost sarcina Diviziei a 12-a de Rezervă. Punctul de comandă al Diviziei 76 Infanterie a fost instalat în Ártánd, la aproximativ 15 kilometri nord-vest de oraș.

Generalul locotenent Schmidt, comandantul Corpului LXXII. a vizitat Diviziile 76 Infanterie și 12 Rezervă care se pregăteau pentru a apăra Oradea. Potrivit unui raport german, Regimentul 178

Grenadieri, Batalionul 53 Vânători de Frontieră și Batalionul 2 Infanterie Moto au fost amplasate pe aripa dreaptă a diviziei. Generalul locotenent Géza Vörös, comandantul Corpului VII a fost de acord cu intercalarea unităților maghiare și germane pe linia frontului dar a subliniat în repetate rânduri că puterea de luptă a celor două divizii ale sale era extrem de redusă. În jurul orașului încă nu exista un sistem coerent de tranșee doar o linie densă de locașuri individuale de tragere. Construirea amplasamentelor (tranșeele) de tragere nu a fost posibilă în timpul zilei deoarece trupele sovieto-române aveau vizibilitate directă asupra lor. Trupele maghiare au avut prea puține lopoți de infanterie în dotare. Armamentul greu al Diviziei 12 Rezervă consta din 20 de mitraliere și puști automate precum și două aruncătoare de mine pe batalion.. Divizia avea 17 tunuri antitanc de 75 mm, dar avea și alte patru tunuri antitanc sovietice capturate, calibru 45 mm. Artileria de câmp a diviziei era foarte puternică și consta din 57 de tunuri. Dintre acestea, 28 de tunuri au fost fabricate în Ungaria. Cooperarea dintre infanterie și artilerie a fost bine organizată iar observatorii de artilerie avansați au fost amplasați chiar în spatele liniei de contact. Cu toate acestea, nu a existat suficientă muniție de artilerie, fiind disponibile doar 250 de lovituri pe baterie. În Oradea a fost staționată o unitate a Brigăzii 325 de Asalt Direct a Armatei având în dotare cinci transportoare blindate. O altă baterie de tunuri de asalt a asigurat aripa dreaptă a Diviziei a 4-a de Completare. Rezervele Regimentului 178 Grenadieri sunt o subunitate de infanterie întărită (70 de persoane), de o companie maghiară cu efective reduse și de Compania a 6 a din Regimentul 178 Grenadieri staționată la Sânmartin.

Lucrările de apărare au fost finalizate la vest de Oradea, dar se lucra încă în sudul și estul orașului. Pozițiile de tragere ale artileriei au fost amenajate deja peste tot. Pentru apărarea nemijlocită a orașului erau disponibile doar două batalioane maghiare de vânătoare de frontieră, fiecare cu 300 de militari (din care 120 - 180 militari în vârstă). Cei care s-au retras fără permisiunea au fost arestați de 150 de jandarmi. În vestul orașului, pe malul Crișului Repede, era în lucru un centru de recrutare. Cu toate acestea, podurile peste Criș nu au fost pregătite pentru distrugere prin dinamitare.. Prin urmare, generalul-locotenent Schmidt a sugerat pregătirea unui escadron de geniști în apropierea podului în cazul în care tancurile sovietice ajungeau la trecere. Generalul locotenent Vörös a subliniat că podul era vital pentru orădeni, deoarece apeductul care aproviziona orașul era amplasat și pe el. Dacă podul ar fi aruncat în aer prematur, Divizia a 12-a Rezervă ar fi fost blocată pe malul sudic. Schmidt, însă, a insistat ca podul să fie pregătit pentru detonare. La propunerea nemților, un tun antitanc ar fi putut fi plasat într-o fereastră de casă sau pivniță de la picioarele podului pentru a acoperi trecerea.

În capul de pod deținut de Divizia 76 Infanterie la Kőrösszakál se găseau în rezervă alte cinci tancuri aparținând Brigăzii 325 Asalt Direct a Armatei. Divizia era constituită din patru batalioane întărite de grenadieri, un batalion de campanie de rezervă întărit, două tunuri antitanc de 75 mm și 20 de mitraliere de campanie calibru 10,5 mm. Infanteria avea peste 2.000 de combatanți. Cu toate acestea, încă nu au sosit în dispozitiv două batalioane de grenadieri, un batalion de pușcași subordonat direct diviziei, 12 tunuri antitanc grele și 13 vânătoare de tancuri blindate Jagdpanzer 38 (t) desfășurate din surse externe.

Avioanele germano-ungare au continuat să atace coloanele vehiculelor sovieto-române din vecinătatea orașului Debrețin și din zona Szentes pe drumurile de legătură.. Rezultatele atacurilor nu au fost înregistrate în jurnalul de război al grupului de armate.

Grupul de Armate Sud a planificat să retragă în zori zilei de 10 octombrie unul din regimentele de grenadieri ale Diviziei 46 Infanterie Germană din subordinea statului major al Grupului de Armate „Wöhler” și să le trimită Armatei a 6-a ca întăriri. Intenția Armatei a 6-a germane a fost ca a doua zi să concentreze atacul diviziilor blindate 1 și 13 în districtul Püspökladány și să distrugă infiltrările sovietice din zonă. Acest lucru a necesitat însă și redistribuirea unei părți a Diviziei a 23-a Blindate și a grupului de luptă al Diviziei Blindate de Grenadieri „Feldherrnhalle”. Generalul maior Von Grolman a vorbit telefonic la ora 20:55 cu generalul de infanterie von Greiffenber, care a menționat că, potrivit

Secției Operații a Statului Major General al Forțelor Terestre Germane, grupul de armate va primi în curând încă două corpuri de armată.

Unul dintre acestea a fost Divizia 24 blindată. Împuternicitul Wermachtului în Ungaria a luat la cunoștință de dimineață că Divizia 503 Blindate Grele, având în dotare tancuri grele Tiger B, este în deplasare spre Ungaria.

4

A cincea zi a bătăliei, Marți, 10 octombrie 1944

(Starea vremii: înnorat, variabilă, 18 grade Celsius, drumurile sunt, în general, practicabile.)

Regimentul întărit al Diviziei Blindate de Grenadieri „Feldherrnhalle” a primit ordin de dimineață să înainteze spre Hajdúszoboszló, începând de la capul de pod din Tiszafüred. La prânz, a sosit un alt ordin (probabil direct de la Grupul de Armate), potrivit căruia grupul de luptă trebuia să se regrupeze la Balmazújváros, la aproximativ 25 de kilometri nord-vest de Debrecin. Trupele s-au pregătit pentru deplasare iar în jurul orei 13:00 și-au început marșul.

Echipele de cercetare în teren și observatorii avansați de artilerie ai Statul major al diviziei au ajuns la Balmazújváros spre orele serii. Patrurile germane de recunoaștere au luat contactul cu elementele de cercetare ale Corpului 6 Cavalerie de Gardă Sovietic la câțiva kilometri sud de localitate.

Grupul de luptă al Diviziei Blindate de Grenadieri „Feldherrnhalle” a continuat în timpul nopții să-și concentreze forțele în oraș pregătind atacul planificat asupra Hajdúszoboszló pentru a doua zi. Aceste trupe includ și 28 de tunuri autopropulsate StuG III G dotate și cu pușcă mitralieră. În sud, nemții au trimis echipe de siguranță întărite și au instalat în poziție artileria ușoară disponibilă. Brigada 109 Blindată, care a fost încadrată doar teoretic în Divizia Blindată de Grenadieri „Feldherrnhalle”, era, încă departe de grupul de luptă, în mișcare cu cele 33 de tancuri de luptă

Mai multe întăriri constând în subunități de infanterie au fost trimise spre Armata a 6-a Germană. La ora 19:00, un batalion al Regimentului 203 Grenadieri al Diviziei 76 Infanterie se îndrepta cu camioanele spre Oradea. Grupul de luptă al Regimentului 72 Grenadieri al Diviziei 46 Infanterie a fost trimis cu două transporturi feroviare din Bethlen la 14:20 și din Szerétfalva la 18:55 către armata generalului Fretter-Pico.

A șasea zi a bătăliei, Miercuri, 11 octombrie 1944

(Starea vremii: cer acoperit, averse temporare, 18 grade Celsius, drumurile sunt umede și cu obstrucții de circulație)

Una dintre unitățile de tancuri Panther a fost dirijată spre Oradea. Alte încercări de atac sovietic asupra orașului au eșuat din nou după distrugerea unui total de opt tancuri rusești.

Potrivit memoriilor generalului locotenent Pliev, în seara zilei de 10 a primit ordin de la mareșalul Malinovsky să ocupe Oradea până la ora 06 (08 ora Moscovei) în 11 dimineața. Potrivit altor surse, atacul a trebuit să fie lansat doar la ora 11:00 (ora 13:00 ora Moscovei) și doar pentru a intra în posesia zonei de nord a orașului. În timpul zilei, două divizii ale Corpului 4 Cavalerie de Gardă și cea mai mare parte a Corpului 7 Mecanizat se aflau la est de Berettyóújfalu având și sprijinul a 30 de tancuri la sud-est.

Lansarea atacului împotriva Oradiei. Divizia 10 Cavalerie de Gardă a continuat să acopere spatele trupelor care atacau din nord și nord-vest. O mică unitate a grupului „Pliev” (cu una sau două companii de tancuri însoțite de infanterie) a avansat spre Diosig și Hodoș, dar apărătorii germano-ungari și tunurile artileriei maghiare aflate pe aliniamentul Tămășeu - est Satu Nou au respins atacurile acesteia. Infanteriștii au săpat locașuri individuale de tragere.

Dimineața, sovieticii au lansat un atac la nord de Oradea asupra Bihariei cu 10-12 tancuri și două-trei batalioane și au atacat regimentul de aprovizionare al Diviziei 76 Infanterie. În urma unor lupte grele, localitatea a fost încercuită și apoi ocupată. Apărătorii germani au fost respinși spre Oradea. Compania 176 transmisiuni staționată la Biharkereszttest nu a putut asigura apărarea localității, aceasta

fiind preluată de către sovietici. Comandantul batalionului german a căzut (a fost ucis) în luptă. Totuși, în jurul prânzului, cu sprijinul Companiei 76 tancuri de asalt, Jagdpanzer 38(t), localitatea Biharkeresztes a fost recucerită. În timpul contraatacului împotriva germanilor, sovieticii au ocupat și localitatea Borș. În luptele de aici a căzut căpitanul von Borcke, comandantul Companiei 176 Vânătoare de Blindate. După-amiază, nemții au recucerit și acest sat. Cu sprijinul Companiei 112 cavalerie din Divizia 3 Munte, adusă de la Berettyóújfalu, germanii au reușit deocamdată să-și păstreze pozițiile la nord-vest de Oradea. Legăturile de transmisiuni ale Statului major al Diviziei 76 Infanterie aflat la Ártánd au fost întrerupte încă din dimineața zilei de 11 atât cu comandantul propriu aflat la Oradea cât și cu Statul major al Corpului LXXII. Prin urmare, ofițerul 1 (șeful operațiilor) al Diviziei 76 infanterie, generalul-maior Wagner, a hotărât ca divizia să fie să fie subordonată Corpului III Blindate pentru că încă mai avea o conexiune radio. Comandantul Corpului III Blindate, generalul Breith, a sosit după amiază la punctul de comandă pentru luptă din Artand al generalului Wagner și, până la întoarcerea generalului locotenent Abraham, l-a numit pe Wagner comandant al sectorului de front de la nord-vest de Oradea și al forțelor care îl apărau. Generalul Breith a promis întăriri imediate. În același timp, trupele germano-ungare care luptă la Oradea au rămas sub comanda Corpului LXXII. Seara, pozițiile așa-numitului grup de luptă „Wagner” au fost consolidate. Satele aflate de-a lungul drumului către Berettyóújfalu erau din nou în mâinile germanilor. Aliniamentul de apărare al Diviziei 4 Rezervă (Completare) Maghiare se afla pe linia Crișului Repede. În acea zi nu a existat nicio activitate aeriană sovietică în zonă. Punctul de comandă de luptă al Corpului VII Maghiar se afla la ora 18 la Mișca.

Forțele Corpului 7 Mecanizat au ajuns la Episcopia Bihor în după-amiază zilei de 11. Așezarea a fost încercuită de Divizia 30 Cavalerie a Corpului 4 Gardă pe la est și de Divizia 9 Cavalerie Gardă pe la vest. Corpul mecanizat a asaltat localitatea în timp ce se întuneca, dar sovieticii, care atacau din vest, respinși la început de germani, au cucerit localitatea după manevrele de învăluire ale diviziilor de cavalerie. Tancurile și tunurile autopropulsate au fost sprijinite de Regimentului 152 Artilerie Antitanc de Gardă (maior Kostiliev). Sovieticii au raportat distrugerea a două tancuri și capturarea a 19 tunuri (dintre care opt erau tunuri ușoare de 105 mm). Cu toate acestea, grupul de cavalerie mecanizat „Plijev” care pătrundea spre Oradea și-a încetinit înaintarea. Cu excepția elementelor de contact rămase pentru a asigura aripile, doar două divizii de cavalerie, una mecanizată și o brigadă de tancuri, au rămas pentru asaltul final împotriva orașului.

Pozițiile Diviziei a 23-a blindate au fost întărite cu 80 de soldați ai Grupului de luptă din Divizia 22 Cavalerie Voluntari SS în noaptea de 11. Armata a 6-a Tancuri Gardă și-a continuat împotriva aripilor stângi a diviziei. Un alt atac sovietic a început în capul de pod de la Komadi la ora 6 dimineața. Atacatorii au declanșat ofensiva cu blindate după o intensă pregătire de foc executată cu artileria și cu aruncătoarele de grenade. Lupte grele s-au desfășurat, începând cu ora 6 și pe liniile de apărare ale Corpului LXXII din sudul Oradiei. Regimentul 230 Infanterie din Divizia 76 Infanterie a respins atacul declanșat dinspre Biharugra. Atacurile sovieto-române au împins aripa stângă a Diviziei a 4-a Completare, la patru kilometri spre nord. După ce trupele maghiare s-au panicat și au părăsit pozițiile, Corpul 33 Infanterie a ocupat în jurul prânzului satul Roit. Spargerea a fost blocată de Batalionul 176 Geniu (construcții drumuri), la trei kilometri nord de Roit. Divizia a 3-a Română de Munte, sprijinită de blindate sovietice, a atacat satul Leș, unde Regimentul 230 Infanterie german nu a putut păstra decât gara. Trupe ale Corpului 33 Sovietic au pătruns și la contactul dintre companiile 2 și 3 ale Batalionului 178 Grenadier, în satul Haieu, dar au fost respinse până la urmă de germani.

Regimentul german 203 Grenadier (mai puțin un batalion) a fost trecut în subordinea Corpului LXXII. La 22:35, Corpul a transmis următorul mesaj de la comandantul Armatei a 6-a, generalul de artilerie Fretter-Pico, către Divizia 76 Infanterie: „Situația operațională este excelentă, am distrus 200 de vehicule blindate. Pozițiile trebuie menținute cu orice preț. Acest lucru este crucial acum. Fretter-Pico”.

După ora 6 dimineața, unități reduse sovieto-române au lansat un atac asupra pozițiilor Diviziei 12 Rezervă, și anume asupra Batalionului 53 de Vânătoare de Frontieră din Haieu și Batalionului 2

Infanterie Moto din zona Băilor Felix. Apărătorii maghiari, cu sprijin german, au respins aceste atacuri. Artileria maghiară a executat un baraj de foc intens. În jurul orei 9 dimineața, părți din Batalionul 2 Infanterie Moto și-au părăsit pozițiile din nou, dar apărarea a rezistat pe ansamblu. Regimentul 178 Grenadieri, subordonat Diviziei a 12-a Rezervă, suferea de lipsă de muniție. Colonelul de stat major Tömöry nu a putut să atenueze situația decât la muniția de infanterie. În jurul orei 10, o pătrundere minoră a trupelor sovieto-române de la Băile 1 Mai a fost respinsă de rezerva Batalionului 53 Vânători de Frontieră.

Apărarea Oradiei a devenit critică la prânz, pe 11 octombrie, din cauza apropierii blindatelor sovietice din nord-vest. La ora 15, colonelul Tömöry a transmis următorul mesaj Corpului VII Maghiar: „Trupele Diviziei a 12-a, constituite din patru batalioane slabe au respins toate atacurile inamice până acum. Rezistența lor se apropie de sfârșit. Nu am la dispoziție nici un fel de rezerve. Mă aștept la un atac al trupelor blindate ruse pentru ocuparea Băilor 1 Mai cel mai târziu în dimineața zilei de 12. Propunerea mea este să retrag apărarea din partea de sud a Oradiei pe pârâul Peța. Aceasta înjumătățește linia frontului și eliberează două batalioane (sau Regimentul 178 Infanterie Germană) pentru a întări apărarea nordică a orașului. Cu această retragere, sper să câștig o zi împotriva inamicului care atacă din sud, în decursul căreia:

- a), dacă sunt disponibile forțe, să se consolideze apărarea orașului;
- b), în absența forțelor, se va realiza evacuarea planificată a orașului Oradea;
- c), fără întăriri, mai ales fără blindate, apărarea orașului se va prăbuși pe 12.

Cer o decizie imediată, dacă este posibil.

Tömöry nu a fost sigur că raportul său a fost primit la Corp. Întrucât nu a primit niciun răspuns până la ora 17:30, a ordonat comandanților de batalioane să inspecteze vizual pozițiile defensive de-a lungul pârâului Peța. Ulterior, în jurul orei 18:00, comandantul Diviziei a 12-a Rezervă a mers la comandantul Diviziei 76 Infanterie Germane, generalul locotenent Abraham. Potrivit lui Tömöry, generalul german era foarte reticent. El l-a ascultat pe colonelul maghiar și i-a susținut propunerea, dar nu a făcut alte comentarii.

Trupele germane au primit ordin să se retragă pe timpul nopții. Cu toate acestea, retragerea nu a s-a petrecut fără complicații. Astfel, de exemplu, trei dintre cele patru tunuri antitanc de 75 mm primite recent de Regimentul 178 Grenadieri s-au blocat cu vehiculele de remorcare cu tot înainte de a fi aruncate în aer de către servanți.

În jurul orei 20, Divizia 12 Rezervă a avut pentru scurt timp legătură radio cu statul major al Corpului VII. Colonelul Tömöry și-a reiterat sugestia, dar înainte de a putea vorbi cu comandantul sau cu șeful de stat major, legătura fost întreruptă din nou. La scurt timp, Abraham l-a vizitat pe colonelul Tömöry întrebându-l dacă a primit un răspuns la sugestia sa. Întrucât acest lucru nu s-a întâmplat, la ora 22 Tömöry a ordonat, atât în scris, cât și verbal, retragerea pe pozițiile de pe pârâul Peța. Esența acestei manevre era că batalioanele să lase o grupă de mitraliere pe linia de apărare părăsită urmând să se retragă doar la declanșarea atacului inamic. Manevra trebuia începută la ora 22:30 iar noile poziții de pe malul Peței trebuiau pregătite pentru o apărare durabilă. Apărarea părții de nord-vest a orașului, cu centrul de greutate pe gara mare, trebuia preluată de Batalionul 53 Vânătoare de Frontieră, fortificat cu două companii de geniu (construcții drumuri).

La cererea lui Abraham, Regimentul german 178 Grenadieri a revenit în subordinea Diviziei 76 Infanterie. Artileria maghiară a trebuit să schimbe pozițiile baterie cu baterie, manevra începând la amurg. Escadronul 12 Cavalerie, înzestrat cu armament antitanc, a rămas în ariergardă, apoi, cu cea mai mare parte a efectivelor și tunurile antitanc, s-a alăturat aripii stângi a Batalionului 2 Infanterie Moto pe latura de est a Oradiei. Batalioanele maghiare au început retragerea la ora 23:00. În acel moment, printr-o legătură radio de scurtă durată, Tömöry a primit ordin de la Corpul VII ca împreună cu Divizia 76 Infanterie să continue să apere Oradea și că nu i se permite să retragă linia frontului. Tömöry a reușit în

cele din urmă să vorbească cu comandantul corpului, generalul locotenent Géza Vörös, care a acceptat argumentele colonelului, dar nu a putut modifica ordinul dat.

În timpul zilei, unitățile germane de aprovizionare și servicii (componente ale Diviziei 76 Infanterie și Diviziei 23 Blindate) au fost retrase din Episcopia Bihor și Berettyóújfalu către Oradea, apoi au încercat să părăsească orașul în jurul orei 20.00. La coloana de aproximativ 250 de vehicule a Diviziei 23 Blindate s-au alăturat și alte formațiuni. La 16 kilometri est de Oradea, focurile de mitralieră trase de unități sovietice le-au întrerupt marșul. Germanii au ajuns în cele din urmă la Aleșd (34 de kilometri est de Oradea) trecând pe drumuri ocolitoare pline de noroi și traversând mai multe pâraie. De aici s-au îndreptat spre nord-vest în speranța că se pot alătura propriilor divizii din împrejurimile Debreținului.

Germanii care se retrăgeau spre est au fost blocați de unitățile Grupului de Cavalerie „Gorskov”. Malinovsky a dorit inițial să mențină în rezervă corpurile de cavalerie și tancuri ale generalului locotenent Gorskov, astfel încât să le poată desfășura pentru a dezvolta succesul după ce ocupa Oradea. Cu toate acestea, luptele prelungite pentru oraș l-au forțat pe comandantul Frontului 2 Ucrainean să își folosească prematur singura rezervă de front. Corpul 23 Tancuri a înaintat pe la nord de Oradea prin Sărand și Săcădat și a interceptat comunicația Oradea - Cluj.

La ora 11:50, generalul-locotenent Gorskov a primit ordinul mareșalului Malinovsky de a lansa un atac asupra Oradiei din est, din raionul Tileagd, cu una dintre diviziile de cavalerie ale Corpului 5 Cavalerie de Gardă (întărit cu 15 tancuri și tunuri autopropulsate) pentru a sprijini ocuparea orașului.

Datorită vremii nefavorabile, forțele aeriene germano-ungare au executat doar 50 de atacuri asupra raioanelor de concentrare și coloanelor în marș ale Frontului 2 Ucrainean și doar în raioanele Seghed și Debrețin. Plafonul jos de nori a împiedicat orice altă activitate de zbor.

La 01:30 dimineața, Secția Operații a Statului Major General al Forțelor Terestre Germane a telegrafiat către Grupul Armate Sud ordinul ca Divizia 24 Blindate să pornească imediat spre Budapesta. Într-o conversație telefonică inițiată la 12:25, Grupul de Armate Sud a întrebat dacă Divizia Blindată trebuie deplasată neapărat la Budapesta. La aceasta, Secția Operații a răspuns negativ lăsând divizia la dispoziția Grupului de Armate. Cu toate acestea, Gruparea Blindate Grele trebuia retrasă deocamdată la Budapesta deoarece nu era încă aptă de luptă, perioada de instruire a acesteia nefiind finalizată.

Colonelul Heinz Gaedcke, șeful Statului Major al Armatei a 6-a Germane, i-a înaintat la ora 17:55 un raport lui von Grolman. Potrivit acestuia, grupul sovietic „Pliev” a dat dovadă de o conducere de luptă mai coerentă decât în zilele anterioare. Conform observațiilor germane, un avion (probabil un avion de curierat) a zburat la gruparea sovietică care lupta în spatele liniilor germane și apoi a zburat înapoi. Potrivit tuturor semnelor vizibile, sovieticii încearcă să pătrundă în Oradea. La est de Oradea, tancurile sovietice au interceptat comunicația rutieră și feroviară către Cluj-Napoca. Situația Diviziei 13 Blindate după pierderea localității Karcag era critică. A fost confirmat faptul că primele elemente ale Diviziei 46 Infanterie au ajuns în Valea lui Mihai.

Seara, sovieticii care pătrundeau spre Oradea au sporit și mai mult necazurile conducerii militare germane. Întrucât nu mai aveau rezerve pentru a opri atacul sovietic, șeful Statului Major al Armatei a 6-a a cerut ca părți ale Diviziei a 2-a Blindate Maghiară să fie regrupate în acea noapte pentru a respinge pătrunderea sovietică.

Șeful de stat major al Forțelor Terestre Germane, generalul colonel Guderian, era, de asemenea, îngrijorat de „încercările sovietice de pătrundere”. Von Grolman era de acord. Șeful Statului Major al Grupului de Armate considera că desfășurarea Diviziei a 2-a Blindate Maghiară, a unor părți ale Diviziei a 76 Infanterie și a unei unități Jagdpanzer 38 (t) echipată cu armament anticar ar putea ajuta la prevenirea acestui lucru. Pericolul era cu atât mai mare cu cât, potrivit germanilor, ungurii abia luptau la Oradea și pe linia frontului Armatei a 2-a Maghiare. Pentru a întări apărarea Oradiei, Grupului de Armate „Wöhler” i s-a ordonat la ora 15:25 să regrupeze Divizia 2 Blindată Maghiară la Oradea. La 22:10, ordinul a fost completat în sensul că Armata a 6-a să deplaseze la Oradea și Comandamentul Regimentului 114 Artilerie (Arko 114), vânătoarele de tancuri Jagdpanzer 38 (t) ale Diviziei Pușcași de

Asalt, rămășițele unității de vânătoare de tancuri grele din subordinea directă a Armatei precum și tunurile antitanc remorcate de mașini și dotate cu tunuri antitanc calibru 75 mm.

La 12:45 a.m., într-o situație extrem de tensionată, Armata a 6-a a fost informată că Führerul avea așteptări deosebite cu privire la spiritul de luptă și determinarea Armatei pentru următoarele zile decisive de luptă. În concepția lui Hitler, trupele sovietice luptau pentru a ieși din încercuire. Cu toate acestea, dacă ne uităm la situația din 11 octombrie, Diviziile 1 și 23 ale Corpului III German de Blindate, trupele Corpului LXXII care apărau Oradea erau cel puțin la fel de mult sub asediul sovietic ca și mai mult sau mai puțin trupele libere la manevră ale Corpului 4 Cavalerie de Gardă și Corpului 7 Mecanizat Sovietice. Doar Corpul 3 și și Corpul 6 Cavalerie de Gardă ale Grupului Mecanizat de Cavalerie „Pliev”, au fost despărțite de germani și obligate să se apere (două divizii la Debrecen și una la Biharnagybajom). Cu toate acestea, datorită atacului Corpului 49 Infanterie sprijinit de Corpul 18 Tancuri, germanii au fost obligați să treacă la apărare în raioanele Püspökladány și Sárrétudvari. Grupul german de blindate „Breith” a ajuns încet între ciocan și nicovală.

~ V urma ~

